

Nekaj nasvetov živinorejcem

V današnji težki dobi je nehvaležno delo podajati nasvete živinorejcem, ki ne morejo niti po nizki ceni spravili svoje živine v denar. In vendar jih ne smemo pustiti v njih obupu, ampak treba jim svetovati, da ne bo današnje zlo še hujše, oziroma da si ohranijo živino vsaj za poznejše čase v dobrem stanju.

Pred vsemi nasveti je gotovo najvažnejši tisti, ki se glasi: **Drži v hlevu samo dobro živino!** Kolikokrat se je to že ponavljalo in vendar uspeh ni tak, kakor bi si ga želeli. Živinski sejmi nas sami poučujejo, kako moramo vzrejevati svojo živino, da dobimo zanjo kupca in cena je danes zanje najmanj dvakrat tako visoka kot za kakšno zanemarjeno kravše ali zanikrno junče. Na današnjih sejmih se malo kupčuje; kar se pa pokupi, je to v prvi vrsti dobro blago. Za slabe živali se nikdo ne zmeni.

Tudi v gospodarskem oziru je bolje držati v hlevu eno dobro kravo, pridno molznico, nego dve mršavi, ki požreta mnogo več nego govedo, dasti pa manj mleka nego ena sama dobra molznica. Tisti izgovor, ki se večkrat sliši, da dve govedi dasta več gnoja nego eno, ne drži, kajti kdor drži živino samo radi gnoja, ta slabo gospodari. Gnoj, ki nam ga dajo živali slabše kakovosti brez drugih koristi, je preveč drag, da bi se izplačalo zaradi njega živali krmiti in oskrbovati. Bolje v hlevu malo glav, tiste pa dobro krmiti in oskrbovati, imeli bomo od njih več haska kot pa od večjega števila slabih.

Mlado živino poleti na pašo! Mlada žival potrebuje pregibanja, svežega zraka, svetlobe, da se lahko nemoteno razvija. Če hočemo vzrediti govedo z ravnimi nogami, ravnim hrbtom in sploh

lepih telesnih oblik, ga ne smemo držati vedno v hlevu, ampak mu moramo nuditi priliko, da se naskače in navžije svežega zraka ter napase v sočni travi. Okostje se namreč enakomerno razvija le tedaj, če se žival pregiblje in dobro hrani v mladosti. Če pa n. pr. pri kaki hiši ni prilike za pašo, tedaj skrbimo, da pride živina vsaj v kak vrt ali v tekališče, kjer ima priliko se naskakati in nasopsti svežega zraka.

Odkar smo pri nas razdelili občinske pašnike, imamo malo prilike za pašo. In vendar si ne moremo misliti vzrejo plemenske živine brez paše. Samo v prosti naravi se žival lahko razvija tako, kakor ji je potrebno za napravo skladnega telesa.

Če pa pogledamo naše pašnike, kjer jih še imajo, vidimo jih v skrajno zanemarjenem stanju. Zaraščene z grmovjem in malovrednim drevjem, polne kamenja, neočiščene, da izgledajo bolj kot puščava kot pa pašnik; posestniki ali upravičenci skrbijo samo za to, da priženejo živino nanj, da bi ga pa hoteli nekoliko očistiti, o tem nikdo ne misli. Posledica je, da so taki pašniki prej spréhajališča za živino kot pa za črpanje krmne. Tudi pašnike treba čistiti in oskrbovati, če hočemo imeti od njih koristi.

Skrbimo, da se nam govedo ne prežre! Vsako leto se čuje o nesrečah, ki nastanejo, ker se je govedo našlo mlade ali mokre detelje, mokre pirnice in je potem poginilo, ker ni bilo hitre pomoči. Nikdar ne moremo dovolj paziti, da nam ne zaide žival, ki jo ženemo na vodo ali na pašo, v deteljišče, kjer se strastno našre mlade sladke detelje, ki povzroča napenjanje. Če se pripetijo ta-

ki slučaj, moramo iskati hitre pomoči, bodisi s požiralnikovo cevjo ali z gobčnim odpirračem ali s trokarjem. Če bi bila vsaj ena teh priprav vedno pri rokah, koliko živine bi se s tem rešilo pogina in posestnikov škode.

Marsikdo morda ne ve, da je tudi pirnica, perenka zelo nevarna za nape-njanje. Tako je lani poginilo posestniku pet glav živine, ker se je nažrla mokre pirnice, tega hudega plevela naših njiv. Kakor je ta rastlina redilna, če se jo poklada v malih količinah, tako nevarna je, če se jo žival preveč nažre. Torej pazite živinorejci pri krmljenju z njo.

Ne pripuščajte premladih telic! Da so krave večkrat male in slabe, je v mnogih slučajih krivo pripuščanje premladih telic. Izkušnje uče, da je primeren čas prvega pripuščanja v starosti od 1½ leta do dveh let, t. j. čas, ko se začenja menjava prednjih zob. Pri premlado pripuščenih telicah nastane zastoj rasti, napravi žival neodporno in mehkužno ter povzroča slaba teleta. Na ta način nastala škoda se ne da pozneje popraviti z nikako boljše krmo in z oskrbovanjem. Take živali ostanejo vse svoje življenje zanikrne.

Mlado živino krmi tečno! Največ in najbolj tečno hrano potrebuje vsaka žival v svoji mladosti, ker si mora zgraditi svoje telo za vse življenje. Zato rabi razen škroba in toščice še največ beljakovin za mišičevje in fosfornokislega apna za kosti. Če torej tele odstavimo, ne zadostuje, da mu damo samo seno oziroma svežo travo, ampak ono rabi tudi drugih krmil. Predvsem mu ne smemo kratiti vsak dan vsaj četrt, pozneje pa do pol kg ovsca, ki vsebuje precej beljakovin. Nadalje mu je potrebno klajno apno za napravo kosti, ker v ostali krmi ni nikdar dovolj te redilne snovi. Za priboljšek k beljakovinski krmi je prav koristno na dan po ena žlička ribjega olja, ki zelo hasne mlademu telesu v njegovem razvoju. Ščipec kuhinjske ali živinske soli pri vsakem krmljenju mu bo tudi dobro teknilo, ker sol pospešuje prebavo. Da se mora vsak dan nekoliko naskakati na prostem, je samo ob sebi umljivo.

Če bomo upoštevali te nasvete, si bomo vzredili lepo in stasito živino, ki nam bo v veselje in korist.

Kosite pravočasno travo! Dokler trava raste, zbira hrano iz zemlje in zraka ter jo podeluje v svojih zelenih listih. Ko je v polnem cvetju, se nahajajo vse redilne snovi prilično enakomerno porazdeljene v vseh delih rastline, v stebli, listjih in cvetju. Tedaj pravimo, je trava sočna, v vseh svojih delih redilna in kot krma najbolj tečna.

Ko je pa trava ocvela in dela plod, tedaj potujejo vse redilne snovi iz stebela in listov v plod, oziroma seme, medtem ko ostane v stebli in listih večinoma sama lesnina. Steblo in listi zgube zeleno barvo, porumene in prenehajo z delovanjem, približujejo se v svoji kakovosti slami. Vse redilne snovi so ob dozoritvi zbrane v semenju, zrnju, ostalo je slama in pleve.

Kak nauk črpamo iz tega? Da moramo kositi tedaj, ko je trava v najboljšem cvetju, nikakor pa ne takrat, ko je ocvela. Seno, ki ga pridobimo ob pravočasni košnji, je mnogo vredno, redilno, tečno, lahko prebavljivo. Nasprotno je prepozno pokošeno podobno slami, malo zaleže pri krmljenju in živina se z njim le slabo nasiti.

Potrebno je torej urediti si košnjo tako, da bo večina trave pokošena v polnem cvetju, da dobimo na ta način dobro seno. Seveda pogoj za to mora biti ugodno vreme za sušenje trave, kajti ugodno seno zgubi zelo veliko svoje redilnosti.

g Dražba kož. V Zagrebu se vrši vsak mesec dražba sirovih kož, ki se prodajajo navadno v polnih vagonih. Priredi jo zagrebško mesarsko udruženje. Na zadnji dražbi sta bila prodana dva vagona govejih kož po Din 6.40 za kg. Pri dražbi za dobavo v juniju pa je bila cena 5.50 Din. Za telečje kože ni bilo povpraševanja. Naknadno pa je dospela ponudba po 7 Din za kg. Zaloge telečjih kož znašajo 1 vagon.

Ne zanemarjajte spomladi precepljenega drevja!

Vsako pomlad precepijo sadjarji mnogo sadnega drevja, ki je nerodovitno ali rodi nevšečen sad. Zal, da je mnogokrat in marsikje s tem vse opravljeno in se pozneje nihče več ne zmeni za precepljeno drevo, ali pa pride pomoč prepozno. Zato pa končni uspeh precepljanja ni tak kakor ga marsikdo pričakuje in bi tudi lahko bil, ko bi drevesu priskočili na pomoč, ko mu je premagati kritično položaj, v katerega smo ga spravili s precepljanjem.

Precepljanje sadnega drevesa prav lahko primerjamo z operacijo. Pa celo huda in nevarna operacija je to. Šaj porežemo živemu telesu včasih več nego polovico njegovega života in ga s tem oropamo glavnih organov, ki so potrebni za življenje — to so v našem slučaju veje in z vejami tudi brsti, iz katerih poženejo mladike z listi, brez katerih rastlina trajno ne more živeti. Namesto obširno razraščenege vejevja s tisoč in tisoč brsti in pozneje z desetstiči listov, vcepimo koncem odžaganih vej cepiče, ki imajo po dva, tri brste, iz katerih se razvije v najugodnejšem slučaju komaj nekaj stotin listov. Jasno je, da nastane zaradi te nenavadne operacije, med koreninami, ki so ostale nedotaknjene, in med vrhom drevesa, ki smo ga večinoma odstranili, veliko nesoglasje in skrajno neugodno razmerje. Korenine sprejemajo hrano in pošiljajo kvišku, kjer je pa nima kdo prebavljati. Zaradi tega nastane v drevesu nekak zastoj neprebavljenih sokov. Ako je drevo sicer zdravo, neprestano in ako smo mu veje pametno skrajšali, si pomaga iz neugodnega položaja tako, da ožive po deblu in po ostankih vej speča očesa, ki z veliko silo udarijo na dan in se bohotno razživijo v mesnate mladike z velikimi listi. Prav tako odženejo navadno vsa očesa iz cepičev, ter se razvijejo v dolge in težke mladike. V takem stanju je precepljeno drevo ju-

nija meseca, saveđa, ako je operacijo cepljenja dobro prestalo.

Zaradi bujne rasti nastane za drevo uprav v tem času dvoje nevarnosti, ki jih sadjar lahko prepreči, če o pravem času priskoči drevesu na pomoč. Prva nevarnost je, da bi poganjki z debla in z ostalih koncev vej ne prerastli in ne zadušili žlahtnih poganjkov iz cepiča. To se je primerilo že marsikje in je že marsikdo utrpel zaradi svoje malomarnosti precejšnjo škodo. Ako pustimo spomladi precepljeno drevo čez leto v nemar, se poganjki iz starega lesa tako razrastejo, da potegnejo nase vse sokove. Poganjki iz cepičev, ki so izpočetka prav dobro kazali, začno pa zaostajati v rasti in bi sčasoma popolnoma shirali, če bi pustili drevo v takem položaju več let. To se posebno rado primeri, če zraste iz starin blizu cepiča kak močan poganjek z ugodno lego in ni nikogar, ki bi ga krotil v rasti. Da se izognemo tej nepriliki, pregledjmo sedaj junija meseca vse letošnjo pomlad precepljeno sadno drevje in izrežimo najprej nekaj pregostih poganjkov iz starine, zlasti vse tiste, ki rasto blizu cepiča. Vse ostale pa pincirajmo, t. j. priščipnimo jim vršiček, da se ne morejo daljšati. S takim ravnanjem naravnomo sok polagoma iz starine v poganjke iz cepiča. Jako napačno in usodno za drevo bi pa bilo, ko bi šli in bi kar gladko ogulili vse poganjke iz starine, češ da bi one iz cepičev s tem podpirali v rasti. Drevesu že itak primanjkuje listov za prebavo hrane, ki jo dovajajo obširne razrastle korenine. Če mu potem porežemo še tiste liste, ki si jih je v sili pripravilo, ga naravnost morimo. Zato pa izrežimo le one divje poganjke, ki so posebno na potu žlahtnim mladikam in delajo preveliko goščavo, večino pa samo krotimo s pinciranjem.

Druga nevarnost pa prefi poganjkom iz cepiča, zlasti ako prav bujno rasto in

imajo neugodno lego. Močan veter ali nenadni vihar, ki potegne od nasprotne strani nego je vdejan cepič, pa se odkrhejejo poganjki s cepičem vred, posebno tedaj, če so bite vezi prerezane že prej. Da preprečimo to škodo, ki se ne da izlepa popraviti, moramo poganjke iz cepiča zavarovati na ta način, da privežemo ob precepljenih vejah primerne palice, ki naj mole precej čez cepiče. Na palice privezujemo potem poganjke iz cepiča, kmalu ko nekoliko odrastejo. Šele potem, ko so zlahitni poganjki tako zavarovani, prerežimo vezi, preden se začno zajedati v cepiče in veje. Ako je vez količkaj močna in bi je ne prerezali, bi cepič tako prežela, da bi se prej ali slej odlomil.

Zdr. Hugon Turk:

Zdravje in bolezen domačih živali

Čudovito umetno je sestavljeno živalsko telo. Zgrajeno je iz malih, prostemu očesu večinoma nevidnih delcev, celic (stanic) imenovanih. In iz te gradbene snovi, ki je zelo različna po oblikah in svojstvih, se napravljajo ali steke po raznem združenju v skupine takozvana Akiwa ali tkanine, od katerih je za zgradbo telesa najvažnejših osem vrst in sicer: vezno tkivo, prožno ali elastično tkivo, tkivo tolšč, roženina, hrustanci, kosti, mišice (>meso<) in živčna snov.

Ta tkiva se zopet združujejo in spletajo v mnogoštevilne telesne dele ali organe, ki so potem samostojni telesni deli ali pa se sestavljajo skupine ali sestave.

Vse skupaj pa napravlja živalsko truplo ali telo kot prekrasni umotvor božjega stvarstva.

V ta organizem je položil Stvarnik eno največjih dobrin, namreč življenje in zdravje, ki se prikazuje na najrazličnejše načine; telo se giblje v prostoru, dela, vzprejema, izrablja in se porablja, zgoreva, izloča, pa zopet nadomestuje, obnavlja, raste, se plodi in

Konečno naj omenim še to, da ne bi bilo prav, ko bi pustili da bi po mili volji rastle vsi poganjki iz cepičev. Že sedaj moramo odbrati najlepše, z najugodnejšo lego za bodoče glavne veje; vse druge moramo pa zadrževati v rasti tako, da jim priščepnemo vršičke. Izrezati jih ne smemo, ker so nujno potrebni, da se rane hitreje in bolje celijo. Nikakor pa ne žadostuje, da bi vsako precepljeno drevo samo enkrat obdelali na opisani način, ampak pregledati je cepitve v ečkra t čez poletje. Vselej bomo imeli še to in ono vréditi in popraviti. Le s takim skrbnim obdelovanjem bomo vzgojili s precepljanjem rodovitna drevesa, ki nam bodo obilo poplačala ves naš trud. H.

množi, pojmuje ali razumeva zunanje vtise in mize. Toda vse do gotovega časa, do gotove meje, kakor to zahtevajo vekovito dani jekleni zakoni o življenju, zdravju in smrti.

Po tragični krivdi pregrehe prihajajo tudi nad živali motnje v življenje in zdravje in zato nastopajo boleznin pogini med udomaćenimi in divjimi živalmi.

Prirodno stanje živali je splošno zdravje, vsako motenje tega stanja se pojavlja kot bolezen.

Vse življenjsko delovanje se vrši točno in pravilno v gotovem redu. Če je ta red moten, potem pravimo, da je žival bolna. Bolezensko motenje obstoji v gotovem oviranju rednega življenjskega delovanja t. j. v motenju življenjskega delovanja celic, tkiva, organov ali organskih sestavin.

Obolenja so lahko splošna, v celem telesu, ali pa omejena na gotova mesta telesa (lokalna).

Podlaga za vsako bolezen je, da je dotična žival neznana k boleznin, ozir. da je dovzetna za obolenje. Dovzetnost

je lahko prav različna; v gotovih primerih je ta dovzetnost svojska ali lastna le posamezni (poedini) živali, ali skupna celi vrsti gotovih živali ali celo vsem živalim in vrhu tega še človeku nevarna. — Dovzetnost je lahko prirojena, podedovana ali pa pridobljena.

Istotako pa mora biti za vsaktero bolezen gotov vzrok, ki leži ali izven živalskega telesa (zunanji vzroki) ali pa je v živali sami (notranji vzroki). Oboji so zopet silno različni in mnogoštevilni, zato spregovorimo o najvažnejših posebej prihodnjč.

R a z n o

Trgovinski sporazum z Italijo.

S 1. junijem t. l. je stopil v veljavo dopolnilni sporazum k trgovinski pogodbi z Italijo, ki je bil 25. aprila sklenjen v Rimu. S tem se spreminja predvsem tarifni del trgovinske pogodbe iz l. 1924 v naslednjih točkah: Ukinejo se jugoslov. pogodbene carine v korist Italiji, ki so veljale dosedaj za konzerve iz paradiznikov, žitne moke, na repično olje, na usnjene rokavice. S tem se hoče zaščititi naša domača produkcija. Povišajo se jugoslovanske pogodbene carine na olje iz solnčnic, seramovega semena, maka, bukovega žira, zemeljskega oreha in ostala masna olja od 30 na 40 zl. Din. Zniža se pa pogodbena carina na žamet od 220 na 200 Din, nadalje tudi za nekatere druge manj važne predmete.

Znatno se pa zvišajo italijanske pogodbene carine na živino, živinske izdelke in pridelke. Tako se poviša carina na konje od 75 na 700 lir za glavo (za vsakega uvoženega konja v Italijo bo plačati 2100 Din carine). Dalje za vsako govedo od dosedanjih 15 oziroma 20 lir na enotno 350 lir (1050 Din), za junce in junice 240 lir (720 Din), za tele po 200 lir (600 Din) na glavo. Za ovce se carina zviša od 3 na 11 lir za glavo, za prašiče od 10 na 110 lir (330 Din) za glavo, za perutnino od 5 na 10 lir za kg. Carina na meso se zviša od 5 na 100 lir za 100 kg. Zviša se tudi carina za suhe gobe od 15 na 55 lir za 100 kg. Novo upeljana je carina na svinjsko mast od 100 lir za kg, na slanino istotako. Ta trgovinski sporazum pomeni popolno ukinitve našega izvoza živine in mesa v Italijo. Sporazum bo v veljavi eno leto, potem se lahko odpove na 6 mesecev.

Razstava perutnine in kunccev na Ljubljanskem velesejmu od 4.—13. junija t. l.

Tako obsežne razstave perutnine in kunccev v Ljubljani pa še nismo imeli, kakor je sedanja. Ves paviljon K je poln kokodakanja in petelinjega petja in vsako oko se z veseljem pase na lepi perutnini in krasnih plemenitih kuncih. Lahko sta ponosna na svoje delo perutninarski in kuncerejski odsek kmetijske družbe, ki sta zbrala toliko razstavljalcev in tako lepe dragocene plemenske živali. Med perutnino daleč nadkriljuje štajerska kokoš — standard 1930 Celje, oblike in barve, kakor so jo določili strokovnjaki na tozadevni anketi v Celju. Ta kokoš je naša domača, ki uživa sloves po vsem svetu, vendar jo je bilo treba vzrediti v določeni obliki s čim večjo mesnostjo in z dobrim mesom. Izgleda, da se je ta namera že posrečila.

Razstavljene so pa tudi druge pasme kokoši: rdečkaste rodeajland, progaste plimatske, rmenne orgintonske, bele Leghorn zraven belih štajerk in druge. Race so tri vrste in gosi ravno toliko. Zelo čedno je urejena soba piščancev različne starosti od enodnevnih piščet do mesec starih piščancev.

Kaj pa naj povemo o kuncih, ki so zastopani v toliko pasmah, da obiskovalec ne ve, katera vrsta je boljša ali lepša. Ali bi si izbral 8—10 kg težke belgijske orjake ali raznobarvne rekse, dunajske plavce ali srebrce ali nemške lice ali mehkovolne angora-kunce. Vsak stoti obiskovalec dobi kot nagrado še kunca ali pa piščanca po izberi. Naravno, da bo to posebno vleklo in povzročalo zanimanje za ta paviljon.

Denar

g Stanje na denarnem tržišču. Na borzi v Curihu je naš dinar notiral 9.05 centimov. Na ljubljanski borzi so notirale tuje valute precej stalno kakor sledi: 1 angleški funt 207.50 Din, 1 ameriški dolar 56.14 Din, 1 nemška marka 13.28 Din, 1 holandski goldinar 22.78 D., 1 švicarski frank 10.99 Din, 1 belgijski belg 7.86 Din, 1 italijanska lira 2.33 Din, 1 francoski frank 2.21 Din, 1 češka krona 1.67 Din. — Na denarnem trgu je vedno manj kupcij z inozemskim denarjem, ker ovirajo stroge devizne odredbe promet z inozemstvom in plačilo v tujih valutah. Tako je n. pr. plačevanje na začasno vezane račune inozemcev podaljšano do 30. junija t. l. Po tej odredbi smejo inozemci uporabljati ta denar samo za plačilo v naši državi, ne morejo jih pa porabiti za zavarovanje valute pri izvozu, dokler se ti računi ne pretvorijo v svobodne dinarske terjatve.

Cene

g Ljubljanska blagovna borza. Položaj na našem žitnem tržišču je vedno enak z malo spremembami in z malo kupcijami na ljubljanski borzi. Cene, ki so tu označene veljajo za ponudbe in so večinoma brez sklepov. Cene veljajo za 100 kg pri vagonških dobavah, postavljenih na vsako slovensko postajo, plačljivo v 30 dneh. — Pšenica slavonska, 78 kg težka 182.50—185 Din, okolica Šombora 79 kg težka 187.50—190 Din, potiska 80 kg težka po 192.50—195 Din; moka banaška 30c franko Ljubljana po 325—330 Din, banatska 335—340 Din; koruza baška po 145—147.50 Din, po navadni voznini po 150—152.50 Din.

g Tržišče z jajci. Naš izvoz jaje v Italijo je z novo trgovinsko pogodbo zelo prizadet, kajti odslej bodo morali plačati italijanski uvozniki za 100 kg jaje po 103.60 lire ali okroglo 300 Din. Naravna posledica bo, da bomo izgubili tudi ta trg za naša jajca in s tem bo ponovni padec nakupnih cen neizogiben. Skoraj edini izvozni predmet našega malega kmetijstva, ki je nudil našim

gospodinjam sredstva za kritje njih domačih potrebsčin, bo s tem udarcem postal brez pomena. To je za naše gospodarstvo zelo važno, ker je tudi Švica s svojimi odredbami zaprla uvoz naših jajc.

Živina

g Ljubljanski živinski sejem. Na ljubljanski sejem dne 1. junija t. l. je bilo prignane mnogo goveje živine in prašičkov za rejo. Najbolj živahno se je kupčevalo s prašički in teleti. Dogon je znašal: 137 konj, 61 volov, 75 krav, 21 telet in 357 prašičkov za rejo. Od teh je bilo prodanih: 14 konj, 22 volov, 24 krav, 17 telet in 290 prašičkov. Cene so ostale neizpremenjene kakor na zadnjem sejm. Za 1 kg žive teže so bili prodani voli prvovrstni po 5—5.50 Din, II. 4 do 4.50 Din, III. vprežni 3—4 Din, krave debele 4—4.50 Din, klobasarice 2—3 Din, teleta 6—7 Din, prašiči za rejo po 150 do 220 Din za komad.

g Mariborski živinski sejem. Dogon je znašal 15 konj, 11 bikov, 55 volov, 178 krav in 16 telet, skupaj 275 glav. Povprečne cene so bile za kg žive teže: debeli voli 4—5 Din, poldebeli 3—3.50 Din, vprežni voli 2—2.50 Din, biki za klanje 3—3.25 Din, klavne krave debele 3—8.50 Din, plemenske krave 2—2.25 Din, krave za klobasarje 1.25—1.75 Din, molzne krave 2—2.50 Din, breje krave 2—3 Din, mlada živina 3—4.50 Din, teleta 4—5 Din. Prodanih je bilo 155 glav.

g Mesne cene v Mariboru. Meso se v Mariboru prodaja po tehle cenah: Volovsko meso I. vrste po 10—12 Din, II. vrste 6—8 Din, meso bikov, krav in telic po 4—6 Din, telečje meso I. vrste 10—12 Din, II. vrste 6—8 Din, svinjsko meso 8—18 Din.

g Prasičji sejem v Mariboru. Na sejm 3. junija je bilo pripeljanih 288 prašičev in 1 koza. Prodajali so se mladi prašiči 5—6 tednov stari po 55—80 Din komad, 7—9 tednov 100—150 Din, 3—4 mesece 180—250 Din, 5—7 mesecev 300 do 350 Din, 8—10 mesecev 440—480 Din, 1 leto 500—750 Din, 1 kg žive teže 6 do 6.50 Din, mrtve teže 9—10.50 Din, koza 60 Din. Prodanih je bilo 174 prašičev

Pravni nasveti

Invalidnina. P. F. Invalid ima ženo in tri otroke. Čeprav prejema invalidnino, noče podpirati družine, ampak podporo povečini zapije, češ, da za ženo in otroke ničesar ne dobi. Kaj storiti? — Predložite mu, da je po zakonu mož dolžan vzdrževati ženo in oče otroke, dokler se sami ne morejo. Če tega noče zlepa, ga lahko v to prisili sodišče. Če invalidnino zapije, je v nevarnosti, da jo izgubi. Invalidski zakon namreč določa, da izgube pravico do invalidnine osebe, ki se udajo pijančevanju.

Izvrševanje obrti brez dovolitve je kaznivo. A. O. P. Če ste izvrševali pri posestniku za nagrado mizarška dela, ne da bi imeli obrtno dovoljenje, vas obrtno oblastvo (t. j. okrajno načelstvo) lahko kaznuje. Vseeno je, ali ste sami predlagali račune, ali pa vam je posestnik plačal po svoji uvidenosti. V vsakem slučaju ste delali zaradi zaslužka.

Kuluk in starost. A. G. O. Če ste nad 60 let star davčni zavezanec, ste le oproščeni osebnega dela na cestah, niste pa oproščeni plačila odkupnine, če plačujete letno nad 100 Din neposrednega davka.

Prilopostvovanje pota. O. F. G. Če je sosed nemoten skozi 30 let vozil po Vaši poti, potem si je s tem pridobil služnostno pravico do te poti. Tudi če ste ob poti postavili kozolec, tako da je pot v tem delu pokrita, na stvari nič ne spremeni; sosed ima pač pravico voziti po sedaj deloma s streho zavarovani poti.

Odpoved zakupa njive. T. P. V pretekli jeseni ste zamenjali svojo njivo z njivo sosedu. Sosed njive ni sam užival, ampak jo je dal že skozi več let v zakup najemniku. Ker se najemnik tudi proti ponujenemu povračilu semena noče umakniti z njive, vprašate, kako bi mogli šimprej uživati svojo njivo. — Kot sedanji lastnik ste opravičeni odpovedati zakup najemniku v zakonitem odpovednem roku 6 mesecev. Po preteku te dobe šele boste mogli zakupnika odstraniti z njive. Morebitno odškodnino more zahtevati zakupnik od prejšnjega lastnika.

Prilopostvovanje. M. B. P. Poleg gmajne je travnik, velik pol oraia, ki ga uživata z Vašimi posestnimi predniki vred že nad 50 let. Sedaj so sosedje našli v mapi, da je kos tega travnika tudi gmajna in hočejo ta kos z ostalo gmajno vred razdeliti. Vprašate, kako si morete svoj travnik zavarovati? — Če bi res pri razdelitvi odmerili tudi del Vašega travnika, ki ste ga že nad 40 let uživali, potem morate tožiti občino na priznanje, da je sporni del travnika Vaša last, ki ste jo pridobili s prilopostvovanjem.

Neiztočljiva obljuba. J. K. O. R. Leta 1917 je umrl oče. Posestvo je prevzel najstarejši sin, ostalim otrokom pa je bilo spoznano po 1000 gold. dote. Brat je večkrat obljubil, da bo izplačal večje dote bratom, ko bodo šli od

doma. Sedaj pa to noče. — Obljuba je uitočljiva le, če je bila dana v obliki notarskega zapisa. Večje dote od brata ne morete zahtevati; lahko pa zahtevate od brata primerno plačilo za Vaše delo na posestvu v zadnjih 3 letih.

Izruvane in ukradene sadike. I. B. B. Opazili ste, da je delavec Vašega sosedu izruval v Vašem gozdu smrekove samosevne sadike in jih posadil na goličavi svojega gospodarja. Vprašate, kdo odgovarja za škodo. — Če je delavec po vašem svetu ruval sadike po naročilu gospodarja, odgovarjata radi tatvine in za škodo oba nerazdelno. Odškodninska tožba zastara v treh letih. Radi tatvine prijavite zadevo orožnikom.

Delitev skupne lastnine. R. A. O. Posedujete parcelo z dvema sosesnikoma skupno. Radi bi razdelili parcelo in vprašate, kako bi mogli sôlastnike k temu prisiliti. — Vsak sôlastnik sme zahtevati razdružitve skupnosti. Delitev se mora izvršiti v zadovoljstvo vsakega sôlastnika. Ako se ne morejo zediniti sôlastniki med seboj, sme vsak sôlastnik tožiti na delitev skupne lastnine in izreče nato sodišče delitev s sodbo. — O izvršeni delitvi je treba napraviti listine. Sôlastnik dobi stvarno pravico na svoj delež šele s tem, da se o tem napravljena listina ali sodba vpiše v zemljiško knjigo.

Odvračenje dražiteljev od dražbe. J. C. M. Na dražbi je bilo prodano posestvo, na katerem ste imeli vknjižen prevzitek na drugem mestu. Izdražitelj se je zavezal dvema upnikoma, ki sta bila za Vami vknjižena, plačati njihove terjatve, samo da ne bi dražbela. Izdražitelj je dobil posestvo tako poceni, da Vaš užitek sploh ni bil krit in se je Vam zgodila s tem krivica. — Če imate res dokaze zato, da je izdražitelj odvrnil s odkupovanjem dva dražilca od nadaljnega dražbanja, potem ga prijavite sodišču, ker je to kaznivo. Če bo zato obsojen, ga boste mogli tožiti na odškodnino, ki jo bo po dejanski škodi določilo sodišče. — Dražba sama pa se ne more več razveljaviti.

Vdiranje snega s sosedove hiše. B. J. F. Sosed je napravil nov hlev, ki ga je postavil tako blizu, da se vdira sneg z njegove strehe na vaše gnojšče. Vprašate, če morete sosedu prisiliti, da napravi tako snežno ograjo, da bo zadrževala vdiranje snega. — Če ste pri stavbnem ogledu ugovorjali graditvi hleva tako blizu meje, morete eventuelno s tožbo sosedu prisiliti, da napravi primerno snežno ograjo.

Vzdrževanje občinskih cest. F. H. G. Zdi se vam krivično, da bi morali vsi enako popravljati občinske ceste, tako tisti, ki jih vsak dan uporabljajo in oni, ki morda le enkrat na teden hodijo po njih. Vprašate, kako bi se dala ta stvar pravičneje urediti. — Za vzdrževanje samoupravnih torej tudi občinskih cest se mora po zakonu o samoupravnih cestah upobarjati ljudsko delo (kuluk), ki se ravna po višini davka. O tem smo že

toliko pisati, da ne moremo zopet ponavljati. Pripominjamo le, da je letos banska uprava odredila, da se bo ljudsko delo in odkupnina za gradnjo in vzdrževanje občinskih cest izvajalo v onih občinah, ki ne morejo označenih del opraviti z dohodki občinskega proračuna ali z najetim posojilom.

Pota v gozdu. A. Z. D. Lastnik gozda, preko katerega imate pot že 63 let, zahteva, da vsak, ki hoče uporabljati to pot, podpiše neko izjavo. Vprašate, če je ta zahteva upravičena. — Po letu 1853 se v gozdih ni mogla priposestevovati pravica pota, četudi ste po tem letu preko 30 let uporabljali pot. Le one pravice do potov so ostale, ki so bile že do takrat pridobljene. Ne vemo kakšno izjavo hoče lastnik; najbrž tako, da si pravico pota ne lastite! Če nimate drugega pota, vam bo moral lastnik gozda pustiti pot, ki jo že uporabljate. Če se bo temu branil, lahko pri okrajnem načelnstvu zaprosite, da se določi zasilna pot.

Nagajiva voda. F. B. V. L.

Imate mlin. Predno pride voda na mlin, teče po tujem svetu in dela v strugi jame, tako da se voda po teh jamah zgubi v zemljo. Dostej ste sami zasipali in maščili jame. Vprašate, če ni dolžan to storiti lastnik sveta, kjer voda teče. — Ne. Vi kot mlinar imate pač koristi od tega, da zajamete čim več vode za svoj mlin. Če tojaj uhaja voda na tujem svetu, ste opravičeni, da tudi po tujem svetu maščite vodo, vendar pa ste dolžni lastniku sveta nadoknaditi morebitno škodo, povzročeno ob popravljanju struge na tujem svetu.

Samolastna lastitev pota. N. S. P. L.

Več posestnikov ima na svoje parcele pot ob Vaši njiivi in travniku. Nekdo pa se noče držati pota in dela nove kolesnice po Vašem travniku. Vprašate, kaj lahko ukrenete proti temu? — Ogradite Vaš travnik s koli ob potu. Pazite ob potu; branite vožnjo po Vašem travniku z besedo. Če beseda ne bo zalegla, morate vsiljivce pač tožiti, bodisi radi motenja posesti (tekem 30 dni!) ali pa na priznanje neobstoja služnostne pravice pota po Vašem travniku. Tožbe je kolekovati z 300 Din.

Sporen gozd. Z. J. Z.

Imate posestvo, kupljeno l. 1905, h kateremu spada tudi gozd. Sosed in mejaš pa je poleg Vašega gozda kupil l. 1907 drugi gozd. Meja v gozdu je sporna in do pred kratkim niste vedeli, žigav je en del gozda. Ker vam je pa stric rekel, da je tal del gozda Vaš, ste tam posekali drva. Sosed pa trdi, da je to njegov del gozda in vam prej z odškodninsko tožbo za posekana drva. Kaj storiti? — Svetujemo Vam, da se s sosedom mirno pogodite glede meje. V morebitni pravi bodo že stroški razpravljanja na licu mesta večji, kot so vredna posekana drva. Pojdita sama mejaša skupaj s pričami, ki so bili pred leti pri ogledu posestva navzoči, ter uredite prijateljsko in z odjenjivostjo mejo. Če Vi sami

25 let niste vedeli, da je dotični del gozda Vaš, najbrže v resnici ni Vaša last. Pravda je vsekakor ivegan.

Zavarovanje. L. K. L.

Zavarovani ste pri neki samopomoči, ki je že enkrat spremenila višino prvotnih določenih prispevkov. Ker sedaj že pol leta niste dobili nobenega poziva na plačilo prispevkov, niti Vam na Vašo zahtevo niso poslali položnice in sploh odgovora niste sprejeli, se bojite, da ni kaj v redu in da boste vse zgubili. — Kot član ste gotovo ob pristopu prejeli zadržna pravila. Če zadruga ne posluje po pravih, potem imate pač pravico, da te nerednosti na občnem zboru iznesete. Ako pa sploh občnega zbora zadruga ne skliče in ste mnenja, da se nepošteno dela z zadržnim denarjem, pa naznanite zadevo državnemu pravdnistvu. Pazite, da bodo navedbe v prijavi odgovarjale resnici!

Tudi užitek je zarubljiv. M. M. Lj.

V trgovini ste dolžna na raznih predmetih 650 Din še iz leta 1929 in 1930. Trgovec Vas je tožil in na sodišču ste priznala dolg in odločila ga plačati, kadar boste mogla. Sama ste užitarica in imate pri sinu hrano, za čigar potrebo pa imate v enem delu tudi še užitek zgovorjene smreke. Vprašate, če Vam morejo zarubiti užitek? — Če ste do sedaj od trgovca dobili razno blago, ste mu dolžna to blago plačati. S tem, da zavlačujete plačilo, bodo narasli le pravnici in izvršilni stroški. Užitek, v kolikor imate zgovorjeno hrano, ni zarubljiv. Užitek na smrekah pa je do gotove meje zarubljiv. To zavisí od vrednosti smrek, ki so sedaj zrele za posek. Na predlog zahtevajoče stranke bo pač sodišče precenilo te smreke in vrednost hrane, ter temu primerno odločilo, v koliko je Vaš užitek zarubljiv oz. koliko Vam mora ostati nezarubljivega od celotnega užitka.

Užitek zapade le na domačiji. J. G. P.

Brat živi Avstriji in prejema tam malenkostno rentnino. Na domačiji pa ima po oporoki prevzemnika-brata določeno, da dobi v hiši vsaki mesec do svoje smrti sedem dni hrano in stanovanje. Vprašate, kaj mu je napraviti, da bi prejel za svojo pravico denarno odškodnino? — Če se sedanji gospodar domačije strinja s tem, da plača v Avstriji živečemu užitarju za 7-dnevno skupno hrano in stanovanje vsaki mesec primerno odškodnino, ki itak ni velika, potem je zadeva urejena. Če bi se gospodar branil, potem bi ga morali tožiti. Tožba je po našem mnenju negotova; na domačiji vključeni užitek se mora dati le na domačiji v naravi, to je hrana pri skupni mizi in stanovanje v domačiji. Le iz važnih razlogov, ki jih je gospodar zakrivil, sme užitar zahtevati odškodnino za užitek izven domačije. V gornjem primeru je važna, kako je to volilo hrane in stanovanja v oporoki zapisano.